

Sundsvalls kommun
skolan@sundsvall.se

2019-05-23

1 (23)

Dnr 405-2018:11120

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Sundsvalls Gymnasium Hedbergska 3 i Sundsvalls
kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Sundsvalls Gymnasium Hedbergiska 3 avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Sundsvalls Gymnasium Hedbergiska 3 i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr *i flera delar* skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn förbättrar organisationen av lärarnas samverkan så att det kan bedrivas ett sammanhållet arbete med att utveckla undervisningen.

Undervisning

Undervisningen främjar *i flera delar* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att alla lärare bemöter alla elever på ett sätt som stärker elevernas självförtroende och motivation.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar *i flera delar* så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn skapar en tydlig organisation för samt säkerställer att det bedrivs ett sammanhållet arbete med elevernas trygghet såväl inom som över programgränserna.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges *i flera delar*, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ger alla lärare förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar av elevernas kunskaper.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 25 oktober 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå . Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 405 – 2018:11120) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (Lgy 11), 1 Skolans värdegrund och uppgifter, En likvärdig utbildning, Kunskaper och lärande, Varje skolas utveckling, 2.6 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr *i flera delar* skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

De sammanfattande skälen för bedömningen är att rektorn i viss mån följer upp och analyserar skolenhetens resultat samt vidtar nödvändiga utvecklingsåtgärder. Rektorn styr och leder också delvis ett strategiskt jämställdhetsarbete. Vidare leder och organiserar rektorn delvis det pedagogiska arbetet med fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. Rektorn kan dock förbättra organisationen av lärarnas samverkan.

Rektorns ansvar för uppföljning, analys och förbättringsåtgärder

Skolinspektionens granskning visar att rektorn i viss mån följer upp och analyserar skolenhetens resultat samt fattar beslut om hur resurser ska fördelas för att möta de behov som finns på skolan. Av intervju med lärare, elevhälsa och rektor framgår att hela den kommunala gymnasieverksamheten i Sundsvalls kommun har omorganiserats och att enheten Hedbergska 3 från och med innevarande läsår omfattar en ny sammansättning av gymnasieprogram och leds av en ny tillträdde rektor. Rektorn berättar att hen skaffat sig en bild av hur utbildningen fungerar genom lektionsobservationer och ett högt deltagande i möten med personal och elevhälsa. Rektorn har inte haft tillgång till tidigare genomförda resultatanalyser, men har försökt sätta sig in i resultat avseende såväl kunskaper som trygghet och studiero för de program som nu ingår i skolenheten. Rektorn ger exempel på att ha diskuterat resultat med lärare och specialpedagog och på förbättringsinsatser som det renderat i. Av Skolverkets nationella statistik avseende vårterminen år 2018 framgår bland annat att 60 procent av eleverna på två program som nu ingår i enheten Hedbergska 3 fick provbetyget F i det nationella kursprovet i matematik 1A. Rektorn berättar att låga

resultat i matematik identifierats, diskuterats och exempelvis lett till insatser i form av fler lärare i vissa klassrum.

Samtidigt finns behov av att förtydliga arbetet med uppföljning och analys. Rektor, lärare och elevhälsa beskriver att det pågår ett implementeringsarbete av nya rutiner för systematiskt kvalitetsarbete på såväl enhets- som huvudmannanivå, men som de för närvarande upplever är otydliga. Med utgångspunkt i läroplanens delar 1 och 2 upprättar rektorn dokumenterade överenskommelser med respektive arbetslag i syfte att utveckla genomförandet av undervisningen. Enligt rektorn kommer elevernas kunskapsresultat att analyseras i arbetslagen efter läsårets slut, och ligga till grund för nya överenskommelser för att utveckla undervisningen under nästa läsår. Enligt rektorn och elevhälsan saknas dock för närvarande strategier för att ta till vara elevhälsans kompetenser i det utvecklingsarbete som bedrivs i respektive arbetslag samt samordning mellan det arbete som genomförs och elevhälsoplanen. Såväl lärare som elevhälsa beskriver också att det under innevarande läsår saknas gemensamma mål och ett samlat utvecklingsarbete för enheten. Hur resultat, genomförande och förutsättningar ska följas upp och analyseras ur ett enhetsperspektiv som grund för insatser beskrivs också som oklart, även om det enligt rektorn finns ett årshjul som samtliga enheter ska följa.

Vidare finns det behov av att med högre kontinuitet säkerställa att beslutade insatser genomförs. Rektorn beskriver att utvecklingsarbete är påbörjat inom ett flertal områden men att utfallet av arbetet ännu inte hunnit utvärderas. Elevhälsan beskriver att det saknas systematik i löpande uppföljning, att påbörjade utvecklingsarbeten därför avstannar och att resultat av arbetet därför inte går att utvärdera. Det handlar exempelvis om i vilken mån mentorer informerar övriga lärare om elevers behov av extra anpassningar och i vilken mån de insatser som beslutas om på elevhälsamöten genomförs. Ett tredje exempel är i vilken mån lärare använder sig av beslutad kanal för att kommunicera skriftligt material som planeringar, instruktioner och inlämningar till elever. Vissa lärare använder ett digitalt system, andra ett annat, vissa mail och andra lösa papper. Såväl lärare som elever och elevhälsa beskriver att det därför är svårt för eleverna att hålla ordning.

Rektorns styrning av skolans arbete med jämställdhet

Granskningen visar vidare att rektorn delvis styr och leder ett jämställdhetsarbete, men att det kan utvecklas och bli mer strategiskt. Lärare beskriver att kunskapsresultat tidigare läsårs följts upp per kön men att det saknats systematik i att analysera vad som påverkar och orsakar skillnader mellan pojkar och flickors resultat samt att omsätta det till ett medvetet jämställdhetsarbete. Enligt rektorn, elevhälsan och lärarna är det

inte heller under innevarande läsår uttalat hur och när skolan ska arbeta med just jämställdhet. Exempelvis är det enligt elever och lärare inte något som särskilt diskuteras i samband med elevernas arbetsplatsförlagda lärande. Under innevarande läsår driver rektorn utveckling av undervisningen genom att upprätta överenskommelser med respektive arbetslag om utvecklingsarbete utifrån läroplanens delar 1 och 2, dock inte specifikt utifrån skolans uppdrag avseende jämställdhet.

Rektor och lärare berättar att jämställdhetsfrågor ändå på ett naturligt sätt involveras i undervisningen, och vissa av eleverna ger också exempel på att jämställdhet har diskuterats. Enligt lärare och elever finns för närvarande inte heller några behov för skolan att prioritera ett arbete med just jämställdhet. Eleverna berättar att de varken stött på situationer på skolan eller på arbetsplatserna som de uppfattat problematiska ur ett jämställdhetsperspektiv. De beskriver jämställdhet som en självklarhet i dagens samhälle och inget de funderar över.

Rektorns ansvar för att leda och organisera det pedagogiska arbetet

Av granskningen framgår att rektorn delvis leder och organiserar det pedagogiska arbetet med fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. I syfte att kunna möta elevernas behov på bästa sätt är nya rutiner för samverkan inom lärarnas arbetslag samt mellan arbetslagen och elevhälsan under implementering innevarande läsår. Förändringarna innebär en styrning av det kollegiala samarbetet, både sett till tid, innehåll och samtalsmetod. Rektor beskriver hur detta lägger grund för att kunna säkerställa att det sker ett lärande i kollegiet samt för att kunna utveckla gemensamma arbets- och förhållningssätt med elevernas lärande och styrdokumenterna som utgångspunkt. Förändringarna är dock ännu inte fullt ut implementerade och effekterna har därför inte heller hunnit utvärderas.

För närvarande skiljer sig lärarnas samverkan åt mellan olika program och ämnen. Rektor, elevhälsan och lärare ger goda exempel där samverkan sker regelbundet utifrån en tydlig mötesstruktur, med ett innehåll som fokuserar på att gemensamt försöka förbättra undervisningspraktikerna. De beskriver dock även exempel där lärare i gymnasiegemenamma ämnen saknar samverkan med lärare i yrkesämnena, där samverkan inte sker över programgränser, där lärare i vissa ämneslag inte träffas, där branschråd saknas och där de nya formerna för samverkan mellan lärare och elevhälsa upplevs vara ineffektiva.

Såväl elever som lärare, elevhälsa och rektor ger också exempel på att lärarnas arbets- och förhållningssätt för närvarande skiljer sig åt mellan individer, inom program, mellan program, gentemot arbetsplatser och branscher. Vissa skillnader beskriver de ge märkbart negativa konsekvenser för eleverna. Enligt elevhälsan finns många viktiga

frågor som för närvarande hanteras på olika sätt och som skulle behöva diskuteras gemensamt på ett enhets- eller skolövergripande plan.

Utvecklingsarbete har påbörjats men det finns utifrån nuläget behov av att utveckla organisationen och rektorns ledning vidare. Rektorn, elevhälsan och lärare beskriver behov av att exempelvis förändra sammansättningen av lärare inom arbetslag, upprätta forum för pedagogiska samtal över arbetslagsgränser samt organisera för användningen av elevhälsan i arbetslagens och skolans utvecklingsarbete. Det finns också behov av att tydliggöra roller och uppdrag, något som är ett av rektorns huvudsakliga fokus och pågående arbete. Vid tillfället för granskningen finns exempelvis inget uttalat uppdrag för förstelärare eller ämnesansvariga. I vilken mån dessa sammankallar lärare inom sitt ämne och leder ett strukturerat utvecklingsarbete är upp till den enskilde individen. Rektorn har därutöver identifierat behov av att inför kommande läsår utveckla förutsättningarna för sitt ledarskap. Detta genom att exempelvis delegera delar av utvecklingsarbetet genom tydliga uppdrag till arbetslagsledare, organisera elevhälsan på ett sätt som tydligare är kopplat till enheten, samt att utveckla det enhetsövergripande samarbetet för att kunna säkerställa att samtliga nya undervisande lärare ges introduktion och stöd.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att Hedbergiska 3 i flera delar uppfyller kvalitetskriterierna inom området Rektors ledarskap, men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn förbättrar organisationen av lärarnas samverkan så att det kan bedrivas ett sammanhållet arbete med att utveckla undervisningen.

Granskningen visar att rektorn på Hedbergiska 3 kan utveckla lärarnas samverkan.

Enligt skollagen ska rektorn leda och samordna det pedagogiska arbetet vid skolenheten och besluta om sin enhets inre organisation.

Forskning visar att framgångsrika skolor kännetecknas av att det finns en funktionell organisering av lärarnas arbete där de kan samarbeta avseende undervisningen. Detta samarbete kan till exempel innebära att lärare planerar tillsammans, undervisar tillsammans och delar med sig av övningar/uppgifter och material. Det kräver också att det finns en fungerande struktur för samarbetet mellan lärare, exempelvis i arbetslag

och ämneslag. Vid skolor som inte är lika framgångsrika finns däremot olika uppfattningar om vad funktionen för olika forum är.¹ Rektorn behöver därmed på ett medvetet sätt sätta samman olika forum för pedagogiska samtal. Organisationen med dess olika forum med samverkan ska också vara tydlig och känd i organisationen.

Granskningen visar att rektorn i vissa avseenden har börjat organisera lärarnas samverkan på ett framgångsrikt sätt, både vad gäller arbetslag och forum med elevhälsan, men att det finns behov av att förbättra organisationen ytterligare. Bland annat saknas samverkan mellan karaktärsämneslärare och lärare för gymnasiegemensamma ämnen i ett program. Vidare finns en otydlighet i roller och ansvar, vilket exempelvis medför att det skiljer sig åt i vilken mån samverkan sker i ämneslag eller inte. Skolinspektionen rekommenderar rektorn att utveckla samverkansformerna, såväl inom program som programövergripande, för att skapa förutsättningar för ett sammanhållet arbete med att utveckla undervisningen.

Skolinspektionen rekommenderar vidare att rektorn ytterligare tydliggör roller och ansvar i organisationen.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

4 kap. 1 § och 6 kap. 4-8 §§ gymnasieförordningen (2010:2039)

Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter,

Gymnasieskolans uppdrag, Kunskaper och lärande, 2.1 Kunskaper, 2.3 Elevernas

ansvar och inflytande, 3 Examensmål för alla nationella program, 4

Gymnasiegemensamma ämnen

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

¹ Höög, J & Johansson, O. (red) (2014) *Framgångsrika skolor – mer om struktur, kultur och ledarskap*, Lund: Studentlitteratur, Jarl, M, Blossing, U & Andersson, K (2017) *Att organisera för skolframgång: Strategier för en likvärdig skola*, Stockholm Natur och Kultur.

De sammanfattande skälen för bedömningen är att undervisningen oftast är varierad och ger eleverna ett aktivt lärarstöd. Undervisningen är i viss mån strukturerad och målfokuserad. Vidare ger undervisningen delvis eleverna möjlighet att reflektera över sitt eget lärande och det ingår i olika mån varierade metoder för att regelbundet planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna. Undervisningens innehåll är i olika utsträckning anpassat för att stimulera och utmana alla elever och det förekommer delvis inslag i undervisningen som stärker elevernas motivation att lära. Skolinspektionen bedömer att skolan främst behöver inleda ett utvecklingsarbete avseende att i undervisningen bemöta alla elever på ett sätt som stärker elevernas självförtroende och motivation.

Undervisningen ska vara varierad, strukturerad, målfokuserad och innehålla ett aktivt lärarstöd

I Skolinspektionens granskning framkommer att undervisningen oftast är varierad. I intervju med lärare berättar de att de medvetet försöker skapa variation i undervisningen. Vissa elever beskriver också att de överlag upplever en variation i såväl arbetssätt och arbetsuppgifter, vilket även Skolinspektionens observationer indikerar. Samtidigt beskriver elever och elevhälsa att det skiljer sig åt mellan olika lärare och ämnen. Eleverna ger exempel på att lärare ofta har sitt eget sätt att undervisa på vilket de i sig kan uppleva som enformigt. Elevhälsan ser behov av att i högre utsträckning variera "traditionell" undervisning, där eleverna arbetar själva efter gemensam genomgång, med att använda arbetsformer som bygger på att eleverna samarbetar.

Vidare visar granskningen att eleverna oftast får ett aktivt lärarstöd i undervisningen. I intervjuer och observationer ges exempel på att lärare kontinuerligt stödjer elevernas lärandeprocess genom att i dialog möta dem i deras tankar, såväl i helklassundervisning som arbete i grupp eller enskilt. Vid flera lektioner observeras också att lärarna försöker förklara på olika sätt och att enskilda elevers funderingar omsätts till stödjande information för hela gruppen. I intervju med eleverna beskriver de att de överlag ges den hjälp de behöver men att det skiljer sig åt mellan olika lärare i vilken mån de exempelvis cirkulerar i klassrummet och stämmer av med eleverna hur det går.

Granskningen visar vidare att undervisningen i viss mån är strukturerad men att lektionsstrukturen kan förtydligas ytterligare. Eleverna beskriver att det är skillnad mellan olika ämnen och lärare hur lektionerna är strukturerade, vilket även Skolinspektionens observationer indikerar. Eleverna ger exempel på ett ämne där hela lektioner utgörs av gemensam genomgång och ett annat ämne där eleverna utan

genomgång arbetar individuellt med att läsa ett kapitel i läroboken och svara på frågor. Det skiljer sig också åt mellan olika ämnen och lärare i vilken mån de avsätter tid i slutet av lektionen för gemensam avstämning. Rektor och lärare berättar dock att diskussioner om lektionsstruktur är något som börjat föras och att allt fler lärare är överens om vikten av tydlig struktur.

Intervjuer och observationer visar vidare att undervisningen i viss mån är målfokuserad. Lärarna beskriver att de överlag planerar och genomför undervisningen med utgångspunkt i läroplanens mål, program mål och kursplanernas centrala innehåll, även om det i något program pågår ett arbete med att tydliggöra vilka delar av olika kurser som ska genomföras och bedömas inom det arbetsplatsförlagda lärandet. Både intervjuer och observationer visar dock att arbetet med att förankra syftet med undervisningens innehåll och olika arbetsmoment hos eleverna kan utvecklas. Elever och lärare beskriver att det skiljer sig mycket åt mellan olika lärare i vilken mån de huvudsakligen lägger fokus på vad eleverna ska göra, eller om de också tydliggör varför. Vissa lärare berättar att de brukar glömma att berätta varför medan en annan lärare brukar skriva syfte och mål på tavlan. Elever berättar vidare att vissa lärare, men inte andra, brukar avsätta tid i slutet av lektionerna för gemensam diskussion då de återknyter till syftet med lektionsinnehållet. Vid de besökta lektionerna observerades vissa, men få, exempel på att lärarna inför eller efter avslutade aktiviteter tydliggjorde vad aktiviteterna syftade till att eleverna skulle lära sig eller varför. Eleverna ger också exempel på kurser där de upplever det som mycket otydligt vad det är de ska lära sig.

Eleverna ska vara delaktiga i undervisningen och sitt eget lärande

Av granskningen framgår att undervisningen delvis ger eleverna möjlighet till reflektion. Under samtliga besökta lektioner fanns i dialog och/eller uppgifter ett innehåll som innefattade egen reflektion. Lärare och elever ger också exempel på uppgifter i undervisningen som baserar sig på elevernas reflektion, så som att analysera texter utifrån öppna frågeställningar och skriva egna reflektioner efter genomförd praktikperiod. Däremot varierar det i vilken mån elever ges möjlighet att reflektera över sitt eget lärande. Vid de besökta lektionerna observerades få exempel där lärarna initierade eller uppmuntrade eleverna till reflektion över sitt eget lärande, och lärare berättar i intervju att det lätt kan glömmas bort. Enligt dem har vikten av att ge elever möjlighet att reflektera över sitt eget lärande inte diskuterats programvis men inom vissa ämnen. Eleverna beskriver också att de i vissa ämnen, men inte andra, ges möjlighet att reflektera över sitt lärande genom exempelvis sammanfattande diskussioner i slutet av lektionerna eller att de får skriva ner vad de lärt sig efter en lektion.

Vidare ger undervisningen till viss del eleverna strategier för sitt eget lärande. I intervjuer och observationer ges exempel på att eleverna får praktisera olika inlärningsstrategier, så som att verbalisera steg i lösning av problem, att läsa mellan raderna, att ta hjälp av varandra och att bearbeta sitt prov själv eller tillsammans med annan elev. Exempel ges också på att elever ges undervisning i studieteknik i början av årskurs 1 och att lärare fortlöpande kan tipsa elever om att anteckna för att lära sig lättare. Samtidigt beskriver lärare och elever att det skiljer sig åt mellan olika ämnen och lärare både i vilken mån elever får praktisera strategier för lärande och i vilken mån eleverna medvetandegörs om dem. Eleverna berättar exempelvis att lärare i vissa ämnen, men inte andra, diskuterat med eleverna hur de lär sig bäst.

Granskningen visar vidare att det i olika mån ingår varierade metoder i undervisningen för att regelbundet planera undervisningen tillsammans med eleverna. Elever beskriver att det skiljer sig åt mellan ämnen och lärare i vilken mån de ges möjlighet till inflytande över undervisningen. De ger exempel på ämnen där lärare inte efterfrågar vad eleverna är intresserade av och beskriver undervisningen i dessa ämnen som statisk. I andra ämnen upplever de att lärarna lyssnar mycket på elevers önskemål och att de därigenom kan påverka arbetssätt, redovisningsformer och i viss mån innehållet i undervisningen. Lärarna berättar att eleverna spontant kan föreslå vissa justeringar utifrån det läraren planerat för lektionen och på så sätt i viss mån påverka innehåll, arbetssätt och redovisningsform. I intervjuer och observationer ges dock få exempel på att eleverna ges möjlighet att påverka undervisningen redan i planeringsstadiet, och lärare beskriver att elevernas inflytande kan begränsas av lärarnas ambition att arbeta lika inom ämnet.

Det skiljer sig också åt hur och i vilken mån lärarna involverar elever i utvärdering av undervisningen. Lärarna berättar att det vissa läsår har funnits systematik i utvärdering av undervisningen men att det nu är upp till var och en lärare att hantera. Både elever och lärare beskriver också att lärare utvärderar undervisningen i olika utsträckning och på olika sätt. I vissa kurser sker utvärdering innan kursslut, i en annan efter avslutad kurs, någon lärare gör regelbundna utvärderingar på små lappar och vissa lärare avsätter tid i slutet av lektionerna för att efterfråga elevers tankar och synpunkter. Under lektionsobservationerna observerades också enstaka inslag där elever fick utvärdera lektionen eller avslutat arbetsområde muntligt eller skriftligt. Eleverna beskriver vidare att det skiljer sig åt i vilken mån deras synpunkter välkomnas och tas tillvara av olika lärare, och elevhälsan ser behov av att i högre utsträckning både efterfråga och tillvarata elevers tankar om undervisningen.

Undervisningen ska stimulera och utmana eleverna

Skolinspektionens granskning visar att undervisningens innehåll i olika utsträckning är anpassat för att stimulera och utmana alla elever. Lärare och elevhälsa beskriver arbetet med extra anpassningar som väl fungerande. I intervjuer med lärare och elever samt i observationer framgår också exempel på hur olika lärare gör för att anpassa sin undervisning till alla elevers behov och kunskapsnivåer, så som uppgifter med olika svårighetsgrad och extra uppgifter. Samtidigt berättar lärare att arbetet med att utmana högpresterande elever kan förbättras. De beskriver att det är stora skillnader i elevers förkunskaper och att gemensamt lektionsinnehåll ofta anpassas till elever i behov av en enklare nivå. Lärarna beskriver också att de prioriterar att hjälpa elever som har svårigheter att förstå ett enklare innehåll och därför inte hinner med att föra diskussioner med elever på en svårare nivå, vilket även Skolinspektionens observationer ger exempel på. Även rektorn beskriver att elever i behov av stöd varit i fokus för undervisningen men att det nu förs diskussioner om hur även högpresterande elever kan stimuleras.

Granskningen visar vidare att det delvis förekommer inslag i undervisningen som stärker elevernas självförtroende och motivation att lära. I intervjuer och observationer framgår i flera fall naturliga inslag i undervisningen som uppmärksammar och bekräftar elever i positiv bemärkelse. Lärare ger exempelvis elever beröm, i vissa fall utifrån att elever svarar rätt på frågor och i något fall utifrån att elever ställer reflekterande frågor. Under några lektioner observeras exempel på att lärarna uttrycker positiva förväntningar på elevernas förmåga att prestera, exempelvis att läraren ser fram emot att läsa deras redovisningar. I såväl observationer som intervjuer ges också exempel på att lärare antingen utgår ifrån eller kopplar lektionens innehåll till ett sammanhang som kan antas vara intressant för eleverna, så som prioriteringar i livet, hur uppväxt kan påverka mående eller till programmets yrkesinriktning. Samtidigt berättar elever och elevhälsa att det skiljer sig mycket åt i vilken mån eleverna upplever sig sedda och bekräftade av sina lärare. På något program beskriver elever att lärarna överlag uppmuntrar dem och på olika sätt visar att de vill att det ska gå bra för dem. Elever vid ett annat program beskriver att vissa lärare "peppar", "lyfter" och pushar" dem medan de upplever att andra lärare inte tycker om dem, inte vill undervisa dem och har negativa fördomar om dem. Elever och elevhälsa beskriver att det finns pedagogiska skillnader mellan lärare som i vissa fall har en tydlig negativ inverkan på relationen mellan lärare och elever och därigenom även elevers motivation att lära. De beskriver att lärarnas toleransnivå och förhållningssätt skiljer sig mycket åt och att relationen mellan lärare och elever därför kan utveckla sig på ett negativt sätt. Enligt både elever, lärare och elevhälsa har vissa

insatser gjorts men det bedrivs i nuläget inget sammanhållet arbete för att komma till rätta med skillnaderna.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att Hedbergsska 3 i flera delar uppfyller kvalitetskriterierna inom området Undervisning, men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att alla lärare bemöter alla elever på ett sätt som stärker elevernas självförtroende och motivation.

Granskningen visar att det finns anledning för skolan att utveckla och tillämpa ändamålsenliga strategier för att stärka elevers självförtroende och motivation.

Enligt läroplanen för gymnasieskolan ska skolan främja elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende. Läraren ska utgå från den enskilda elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande och stärka varje elevs självförtroende samt vilja och förmåga att lära.

Motivation kan beskrivas som en process där individen ställer värdet av att anstränga sig för att klara en uppgift eller uppnå ett mål mot sannolikheten att framgångsrikt slutföra uppgiften eller nå målet. Motivationen att delta i en lärandeprocess ökar om eleven upplever att arbetsprocessen leder till att hen bekräftar sin egen förmåga och sig själv, eller blir bekräftad av andra. Utsikten att uppnå olika mål påverkas alltså av individens motivationsgrad, som i sig bland annat påverkas av relationer till andra.² Lärarens bidrag till att skapa inre motivation består i att genom att skapa

² Skolverket, Forskning i skolan, *Motivation en viktig nyckel till elevers skolframgång*,
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning/didaktik/relationer-larande/motivation-en-viktig-nyckel-till-elevers-skolframgang-1.230660>

förtroendefulla relationer bidra till positiva förväntningar och nyfikenhet hos eleverna.³

Av granskningen framgår att skolans arbete med att stärka elevers självförtroende och motivation kan utvecklas genom att skapa förtroendefulla relationer mellan lärare och elever. Lärarnas toleransnivå och förhållningssätt skiljer sig åt och elever upplever det i vissa fall som att lärare inte tycker om dem, inte vill undervisa dem och har negativa fördomar om dem.

Skolinspektionen rekommenderar att rektor omgående initierar ett gemensamt utvecklingsarbete för att hitta en samsyn kring lärarnas förhållningssätt och för att säkerställa att läroplanens riktlinjer för lärarnas arbete kommer till uttryck i all undervisning.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Kunskaper, 2.2 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar *i flera delar* så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

De sammanfattande skälen för bedömningen är att skolenheten i viss mån bedriver ett samlat arbete för att undervisningen ska präglas av studiero. Skolenheten bedriver delvis även ett medvetet arbete för att skapa trygghet för eleverna men arbetet kan bli mer sammanhållet, systematiskt och målinriktat.

³ Håkansson, J. och Sundberg, D (2013) *Utmärkt undervisning: Framgångsfaktorer i svensk och internationell belysning*, Stockholm: Natur & Kultur, Hattie, 2009 *Visible learning: A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*, London: Routledge, Gärdenfors, P (2010). *Lusten att förstå. Om lärande på människans villkor*, Stockholm: Natur & Kultur, William, D (2013). *Att följa lärande – formativ bedömning i praktiken*, Lund: Studentlitteratur.

Skolans arbete med att skapa studiero

Granskningen visar att skolenheten i viss mån bedriver ett samlat arbete för att undervisningen ska präglas av studiero. Elevernas upplevelse av studiero kartläggs regelbundet och resultaten analyseras och leder till beslut om insatser. Det finns gemensamma ordningsregler utarbetade som både lärare och elever känner till. Lärare beskriver vidare att ett arbete kring tydlig lektionsstruktur inletts och ger exempel på hur de inom ett program eller individuellt arbetar för att skapa studiero genom fasta placeringar och styrda gruppindelningar. Elevhälsan och vissa elever beskriver studieron som god överlag, vilket även Skolinspektionens lektionsobservationer indikerar. Samtidigt ger elever och elevhälsa också exempel på klasser där studieron inte är tillfredsställande och såväl elever som elevhälsa berättar att arbetet med elevernas studiero kan bli bättre.

Av intervjuerna framgår vidare att arbetet med att skapa och upprätthålla studiero kan bli mer sammanhållet. Elever beskriver att lärarna i olika utsträckning använder sig av ändamålsenliga strategier för att skapa och upprätthålla studiero och att lärarnas tillsägelser i vissa ämnen endast ger effekt en kort stund. Enligt både elever och lärare samt Skolinspektionens observationer har lärare exempelvis olika toleransnivå för vad som är tillåtet i klassrummet och det skiljer sig också åt i vilken mån lärare följer och upprätthåller de överenskomna ordningsreglerna. Lärarna beskriver vidare att det påbörjade arbetet kring tydlig lektionsstruktur sker i olika utsträckning och tar sig olika uttryck mellan olika lärare och arbetslag. De berättar att rektorn är drivande avseende att alla lektioner ska ha en tydlig inledning, men att innehållet i strukturen i övrigt i hög utsträckning är upp till respektive lärare.

Arbetet kring elevernas studiero kan även bli mer systematiskt. Elevhälsan beskriver en otidlighet i arbetet med att informera och förankra beslutade insatser hos alla lärare, med att kontinuerligt följa upp och säkerställa att insatserna genomförs samt med att utvärdera om de vidtagna insatserna gett avsedd effekt. De ger exempel på att resultatet av föregående elevenkät indikerade utvecklingsbehov avseende elevernas studiero. Detta renderade förvisso i givande diskussioner och beslut om insatser, så som fast placering i klassrummen. De åtgärder som beslutades har dock enligt elevhälsan inte genomförts och därmed inte heller lett till någon förändring i berörda klasser.

Skolans arbete med att skapa trygghet

Granskningen visar att skolenheten delvis bedriver ett medvetet och målinriktat arbete för att skapa en trygg skola för eleverna. Med utgångspunkt från resultat av kartläggningar av elevernas upplevelse av trygghet beslutas om förbättringsåtgärder.

Elever, lärare, elevhälsa och rektor ger exempel på förebyggande och åtgärdande insatser som genomförts på såväl skolnivå som i enskilda elevgrupper. Vidare ger de exempel på att främjande arbete, i form av exempelvis gemensamma aktiviteter, genomförs inom respektive program. Lärarna och vissa elever beskriver också elevernas trygghet överlag som god. Elever och elevhälsan beskriver dock en problematik med starka elevgrupperingar på skolan överlag och såväl elever som lärare, elevhälsa och rektor berättar att det finns elever och elevgrupper inom enheten som känner sig otrygga med sina klasskompisar, med elever på andra program samt med lärare i vissa ämnen. I olika avseenden beskriver de att arbetet med elevernas trygghet kan förbättras.

Av intervjuerna framgår att arbetet med elevernas trygghet kan bli mer sammanhållet. Såväl elever som lärare och elevhälsa berättar att det saknas samsyn mellan lärare både inom och mellan program inom enheten. De beskriver att det finns olika "kulturer" bland olika personalgrupper, både vad gäller elevsyn, arbets- och förhållningssätt. De berättar att eleverna i praktiken får svårt att hantera dessa skillnader och att det i sig skapar otrygghet. Bristen på samsyn påverkar också arbetet med att förbättra elevernas trygghet eftersom det saknas en gemensam syn på vad problemen är, vad de beror på och vilka insatser som därför ska göras. Skolan har under innevarande läsår infört nya rutiner för samverkan och både rektorn, lärare och elevhälsan ger goda exempel där elevers trygghet under strukturerade former har diskuterats på ett sätt som bidragit till en gemensam förståelse. De berättar dock samtidigt att de nya rutinerna inte är fullt ut implementerade, och att det i vissa fall saknas forum för dialog mellan lärare, såväl inom som mellan program.

Arbetet med elevernas trygghet kan vidare bli mer systematiskt och målinriktat. I intervju med elevhälsan och lärare framgår att insatser som beslutats vid elevhälsomöten för att stärka elevernas trygghet, exempelvis gruppstärkande värdegrundsövningar och fasta platser i klassrummet, varken dokumenterats, genomförts eller följts upp. Elevhälsan beskriver ett behov av ett mer systematiskt arbete med elevernas trygghet, i alla årskurser och klasser.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att Hedbergsska 3 i *flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Trygghet och studiero, men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn skapar en tydlig organisation för samt säkerställer att det bedrivs ett sammanhållet arbete med elevernas trygghet såväl inom som över programgränserna.

Granskningen visar att Hedbergiska 3 kan utveckla arbetet med att skapa trygghet på skolan.

Enligt 5 kap. 3 § skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet. Trygghet i skolan är inte bara ett mål i sig, utan också en förutsättning för att eleverna ska inhämta och utveckla nödvändiga kunskaper och värden.⁴ En analys av Skolinspektionens enkäter visar på vikten av att rektorn säkerställer att det finns ett gemensamt förhållningssätt mellan lärarna och den övriga personalen i arbetet för att upprätthålla en god skolmiljö alternativt förbättra skolmiljön i de fall den inte präglas av trygghet.⁵

Granskningen visar att arbetet med elevernas trygghet vid Hedbergiska 3 kan utvecklas så att det blir mer sammanhållet, systematiskt och målinriktat såväl inom som över programgränserna. Det är Skolinspektionens rekommendation att rektorn organiserar lärarnas samverkan så att de ges bättre förutsättningar att utveckla en gemensam syn på elever och på vad som påverkar och orsakar elevers otrygghet.

Skolinspektionen rekommenderar vidare att rektorn säkerställer att det bedrivs ett målinriktat arbete med insatser för att öka elevernas trygghet såväl inom som mellan program. I detta ingår också att kontinuerligt följa upp att beslutade insatser för att öka elevers trygghet genomförs och utvärderas.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 15 kap. 25a § skollagen

8 kap. 2-3 och 3f §§ gymnasieförordningen

Lgy 11, 2.5 Bedömning och betyg

⁴ Prop. 2009/10:165, Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet, s. 319.

⁵ Skolinspektionen (2015) Trygghet: Fördjupad analys av skolenkäten, Stockholm: Skolinspektionen.

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i *flera delar*, men utvecklingsområden finns.

De sammanfattande skälen för bedömningen är att rektorn i viss mån analyserar skillnader i resultat i olika ämnen och kurser samt för diskussioner med lärare och elevhälsa om vad som påverkar och orsakar dessa. Vidare ger rektorn i viss mån lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sina omdömen, men kan i högre grad se till att lärarna använder sig av olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar.

Rektorns analys av skillnader i betygsättning

Skolinspektionens granskning visar att rektorn i viss mån analyserar skillnader i resultat i olika ämnen och kurser samt för diskussioner med betygsättande lärare utifrån dessa analyser.

Lärarna ger exempel på att de tidigare läsår involverats i diskussioner om skillnader mellan betygsresultat och nationella provresultat men inte i någon högre utsträckning i jämförelser av resultat i andra ämnen. Rektorn har försökt utläsa skillnader i resultat för tidigare läsår, men stött på svårigheter eftersom många kunskapsresultat är enhetsvis sammanställda och programkonstellationen inom Hedbergsska 3 är ny. Rektorn har heller inte kunnat ta del av några skriftliga resultatanalyser från tidigare rektorer. Enligt rektorn kommer uppföljning och analys innevarande läsår att genomföras i samtliga ämnen och kurser vid läsårets slut och rektorn ser det som en självklarhet att föra diskussioner med lärare i de eventuella ämnen eller kurser där stora skillnader identifierats.

Förutsättningar för att säkerställa likvärdig betygssättning

Skolinspektionens granskning visar vidare att rektorn i viss mån ger lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar men i högre grad kan se till att lärare i alla ämnen använder sig av olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar av elevernas kunskaper. Enligt såväl rektorn som lärarna saknas det uttalade riktlinjer för vilka metoder lärarna ska använda för att kvalitetssäkra sina bedömningar och det skiljer sig åt mellan skolans olika lärare och ämneslag om, hur och i vilken mån kvalitetssäkring sker. Enligt lärarna har de exempelvis erbjudits att använda bedömningsstöd så som Skolverkets bedömningsportal, men det varierar i vilken mån de används. I vissa ämnen bedrivs också ett aktivt samarbete kring bedömningsfrågor, exempelvis med sambedömning av såväl nationella som övriga prov. Rektorn och

lärarna ger även exempel på ämnen där samverkan kring bedömning inte bedrivs på motsvarande sätt och där lärare upplever att samsyn i bedömningsfrågor saknas.

Lärarna beskriver också att även om de inom vissa ämnen upplever att de bedömer elevernas kunskaper likvärdigt inom skolan, så vet de inte hur deras tolkningar står sig i förhållande till bedömningar som görs vid andra skolor. De berättar att det tidigare år funnits samarbete kring bedömning med andra skolor, men att sådan samverkan inte längre bedrivs.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att Hedbergska 3 i flera delar uppfyller kvalitetskriterierna inom området Bedömning och betygssättning, men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ger alla lärare förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar av elevernas kunskaper

Skolinspektionen bedömer att rektorn i viss utsträckning ger lärarna möjlighet att kvalitetssäkra sina bedömningar men att detta behöver utvecklas.

Betygssättning innebär myndighetsutövning och det betyg som en elev får kan ha avgörande betydelse för elevernas chanser till utbildning och arbete. Det är därför viktigt att lärarnas bedömningar kvalitetssäkras utifrån att bedömningen av elevens prestation sker med utgångspunkt i kunskapskraven och den nationella nivån för vad som avses med att ha uppnått olika kunskapskrav. Bedömning är en komplex praktik och kräver att lärare inte lämnas ensamma i arbetet. Det är viktigt att lärarna ges förutsättningar att kvalitetssäkra sin bedömning, dels i relation till styrdokumentet, dels med varandra.⁶

Av granskningen framgår att skolans arbete med att kvalitetssäkra bedömningar kan utvecklas. Lärarna saknar styrning av hur kvalitetssäkringsarbetet ska bedrivas och det

⁶ Skolverket (2016) *Betygsskalan och betygen B och D*, Stödmaterial, Reviderad version, Stockholm: Fritzes.

varierar mellan lärare och ämnen i vilken mån samverkan i bedömningsfrågor sker. Det varierar också i vilken mån andra typer av bedömningsstöd används.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn tydliggör hur skolan ska arbeta med att kvalitetssäkra bedömningar. I detta arbete rekommenderas rektorn att se till att alla lärare samverkar kring bedömningsfrågor samt att även andra typer av bedömningsstöd förankras hos och används av personalen. För att ge stöd till skolorna har Skolverket tagit fram bedömningsstöd i flera ämnen som lärare bör använda sig av. Bedömningsstöden är en metod för skolan att se till att bedömningarna håller en likvärdig nivå med den nationella.⁷

På Skolinspektionens vägnar

X Veronica Bonivart Säfström

Veronica Bonivart Säfström
Beslutsfattare
Signerat av: Veronica Bonivart Säfström

X Lena Johansson

Lena Johansson
Föredragande
Signerat av: Lena Johansson

I handläggningen av ärendet har även utredaren Terje Holand och juristen Caroline Rönnegård medverkat.

⁷ Se www.skolverket.se och flikarna "Undervisning" – "Gymnasieskolan" – "Bedömning"..

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 9 lektionsobservationer
- 3 gruppintervjuer med elever
- 2 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolorna. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektor leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten mellan den 1 april 2019 och den 4 april 2019. Besöket genomfördes av Lena Johansson och Terje Holand.

Hedbergiska 3 är en av flera enheter vid Hedbergiska skolan, tillhörande Sundsvalls kommunala gymnasium. Enheten omfattar sedan höstterminen 2018 de tre yrkesförberedande programmen Handels- och administrationsprogrammet (HA), Hotell- och turismprogrammet (HT) samt Restaurang- och livsmedelsprogrammet (RL). Eleverna, totalt cirka 130 till antalet, är organiserade i en klass per årskurs med 5–26 elever i respektive klass. Till enheten hör även introduktionsprogram kopplade till dessa yrkesprogram, för närvarande totalt innefattande ett tiotal elever.

Den skolförlagda delen av elevernas utbildning genomförs i Hedbergiska skolans huvudbyggnad samt, för RL-elever, delvis i en separat byggnad kallad Altinska skolan.

Enheten Hedbergiska 3 leds av en rektor som tillträdde sin tjänst hösten 2018. Undervisningen bedrivs av cirka 25 lärare. Dessa är organiserade i programarbetslag, inom eller utanför enheten. Vid Hedbergiska skolan finns elevhälsopersonal. Även dessa är organiserade efter program, inte utifrån enhetsindelning.